

## **Examenreglement VO 2017-2018**

### **Colofon**

Uitgave:	ZAAM interconfessioneel voortgezet onderwijs
Voorgenomen besluit College van Bestuur:	23 mei 2017
Instemming GMR:	19 juli 2017
Vastgesteld door College van Bestuur:	20 juli 2017
Kenmerk CvB:	2017/000493/CvB-REG

# Examenreglement cursusjaar 2017-2018

## Inhoudsopgave

### Algemene bepalingen

Inleiding .....	2
Art. 1 Begripsbepalingen .....	2
Art. 2 Afnemen eindexamen .....	3
Art. 3 Onregelmatigheden .....	3
Art. 4 Commissie van Beroep .....	4
Art. 5 Examenreglement en Programma van toetsing en afsluiting.....	4

### Het Centraal Examen en de rekentoets

Art. 6 Algemene bepalingen .....	4
Art. 7 Tijdvakken en afneming centraal examen.....	5
Art. 8 Centraal examen voorlaatste leerjaar .....	5
Art. 9 Rekentoets.....	5
Art. 10 Examenrooster.....	5

### Uitslag, herkansing en diplomering

Art. 11 Eindcijfer eindexamen .....	5
Art. 12 Afronden cijfers.....	5
Art. 13 Vaststelling uitslag .....	6
Art. 14 Uitslag .....	6
Art. 15 Judicium Cum .....	7
Art. 16 Algemeen .....	8
Art. 17 Extra vak .....	8
Art. 18 Herkansing centraal examen .....	8
Art. 19 Aantal toetsmogelijkheden rekentoets.....	9
Art. 20 Diploma en cijferlijst .....	9
Art. 21 Certificaten en getuigschriften .....	9
Art. 22 Duplicaten .....	9

### Overige bepalingen

Art. 23 Faciliteiten.....	10
Art. 24 Bewaren examenwerk .....	10
Art. 25 Inzage van centrale examens.....	10
Art. 26 Spreiding examen .....	10
Art. 27 Zij-instroom .....	11
Art. 28 Onvoorziene gevallen.....	11

## ALGEMENE BEPALINGEN

### Inleiding

Het examenreglement voor Stichting ZAAM interconfessioneel voortgezet onderwijs bestaat uit twee delen:

- Een algemeen deel, dat geldt voor alle scholen van Stichting ZAAM;
- Een schoolspecifiek deel met regelingen en afspraken die alleen gelden op de eigen school. Hiertoe hoort ook het Programma van toetsing en afsluiting (PTA).

Deze tekst betreft het algemene deel. Dit algemene deel van het examenreglement werkt de wettelijke voorschriften uit. Het Eindexamenbesluit VO is de basis voor alles wat betrekking heeft op het eindexamen van de school.

### Art. 1 Begripsbepalingen

1. *Beroepsgericht examenprogramma*  
Voor de vmbo-scholen die in 2016 vanaf het 3<sup>e</sup> leerjaar gestart zijn met de onderwijsvernieuwing, bestaat het beroepsgericht examenprogramma in de basis-en kaderberoepsgerichte leerweg (bb en kb) vanaf 2016-2017 uit één beroepsgericht profielvak, bestaande uit vier modules én vier beroepsgerichte keuzevakken. In de gemengde leerweg (gl) zijn er twee modules in het profielvak en twee keuzevakken.
2. *Bevoegd gezag:*  
Het College van Bestuur van Stichting ZAAM interconfessioneel voortgezet onderwijs (hierna: ZAAM). De school valt onder dit bevoegd gezag. In het Managementstatuut ZAAM, heeft het College van Bestuur de directeur van de school gemachtigd het examen te organiseren en alle noodzakelijke werkzaamheden te verrichten.
3. *BRON:*  
Basisregister Onderwijs. Alle scholen in Nederland in het voortgezet onderwijs zijn aangesloten op BRON voor de aanlevering van leerlinggegevens.
4. *College voor Toetsen en Examens (CvTE):*  
Dit college is een zelfstandig bestuursorgaan en verantwoordelijk voor de centrale examens, de rekentoets en de staatsexamens in het voortgezet onderwijs.
5. *Commissie van Beroep:*  
ZAAM heeft een Commissie van Beroep voor examens ingesteld, belast met onderzoek naar en afhandeling van het beroep tegen een examenbeslissing.
6. *CSPE:*  
Centraal schriftelijk en praktisch examen in een beroepsgericht programma.
7. *De Wet op het VO:*  
De Wet op het Voortgezet Onderwijs.
8. *Directeur:*  
De rector of directeur van een school voor voortgezet onderwijs, die valt onder het bevoegd gezag van ZAAM.
9. *De school:*  
School voor voortgezet onderwijs, die valt onder het bevoegd gezag van de Stichting ZAAM.
10. *Eindexamenbesluit VO:*  
Landelijk Eindexamenbesluit vwo-havo-mavo-lbo. De school is gebonden aan deze regelgeving. In geval van strijdigheid van dit examenreglement met het Eindexamenbesluit VO gaat het Eindexamenbesluit voor. Het gaat hierbij om de tekst van het Eindexamenbesluit VO die geldend is op 1 augustus 2017.
11. *Examen:*  
Het eindexamen zoals bedoeld in het Eindexamenbesluit VO. Dit examen bestaat óf alleen uit een schoolexamen, óf uit een schoolexamen en een centraal examen
12. *Examendossier:*  
Het examendossier is een overzicht van de toetsen en handelingsdelen die een kandidaat heeft verricht en de resultaten en vorderingen die daarbij zijn behaald.
13. *Examinator:*  
Degene die belast is met het afnemen van een examen in een vak.
14. *Experiment Vakmanschapsroute:*  
Een geïntegreerd traject van vmbo en mbo voor leerlingen in de vmbo-basis-beroepsgerichte leerweg, gericht op het behalen van een startkwalificatie op mbo niveau 2, ingericht volgens het Besluit experiment doorlopende leerlijnen vmbo-mbo 2014-2022.

15. *Kandidaat:*
16. Iedereen die door het bevoegd gezag tot het eindexamen of deeleindexamen wordt toegelaten. *Onderwijsinspectie:*  
Deze inspectie houdt toezicht op de examens en controleert aan de hand van het examenreglement en het programma van toetsing en afsluiting of het examen op de school voldoet aan de wettelijke voorschriften.
17. *Profiel:*  
Een samenhangend onderwijsprogramma vanaf het 4<sup>e</sup> leerjaar havo/vwo.  
Voor de vmbo-scholen die in 2016 vanaf het 3<sup>e</sup> leerjaar gestart zijn met de onderwijsvernieuwing, bestaat het profiel uit een samenhangend onderwijsprogramma, waarbinnen het profielvak en keuzevakken worden aangeboden.
18. *Profielwerkstuk:*  
Het profielwerkstuk is een werkstuk in het havo, het vwo en het vmbo-g/tl, een presentatie daaronder begrepen, waarin op geïntegreerde wijze kennis, inzicht en vaardigheden aan de orde komen die van betekenis zijn in het gekozen profiel.
19. *Programma van toetsing en afsluiting (Pta):*  
De school geeft voor 1 oktober van elk jaar aan de examenkandidaten een programma van toetsing en afsluiting. In dit programma wordt aangegeven op welke wijze de toetsing en afsluiting van het schoolexamen plaatsvindt en hoe het eindcijfer wordt bepaald.
20. *Rekentoets:*  
Rekentoets als bedoeld in artikel 29, vijfde lid, van de wet op het VO.
21. *Sector:*  
Een samenhangend onderwijsprogramma voor de vmbo-scholen - die in 2016 nog niet gestart zijn met het vernieuwde programma - vanaf het 3<sup>e</sup> leerjaar.
22. *Sectorwerkstuk:*  
Voor vmbo-scholen die in 2016 nog niet met de onderwijsvernieuwing zijn gestart is het sectorwerkstuk een werkstuk in het vmbo-theoretische leerweg een presentatie daaronder begrepen, waarin op geïntegreerde wijze kennis, inzicht en vaardigheden aan de orde komen. Het sectorwerkstuk heeft betrekking op een thema uit de sector waarin de leerling het onderwijs volgt.
23. *Toeziethouder/surveillant:*  
Een functionaris die belast is met toezichthouden tijdens examens.
24. *Werkdagen:*  
Een dag, niet zijnde een zaterdag, een zondag of een van de door de overheid erkende feestdagen.

## **Art. 2 Afnemen eindexamen**

1. De directeur en de examinatoren nemen onder verantwoordelijkheid van het bevoegd gezag het eindexamen af.
2. De directeur wijst één van de personeelsleden van de school aan tot secretaris van het eindexamen.

## **Art. 3 Onregelmatigheden**

1. Als een kandidaat zich ten aanzien van enig deel van het eindexamen aan een onregelmatigheid schuldig maakt of heeft gemaakt, of zonder geldige reden afwezig is, kan de directeur maatregelen nemen.
2. De maatregelen, die ook in combinatie genomen kunnen worden, zijn:
  - a. het toekennen van het cijfer 1 voor een toets van het schoolexamen, de rekentoets of het centraal examen,
  - b. het ontzeggen van de deelname of de verdere deelname aan een of meer toetsen van het schoolexamen, de rekentoets of het centraal examen,
  - c. het ongeldig verklaren van één of meer toetsen van het reeds afgelegde deel van het schoolexamen, de rekentoets of het centraal examen,
  - d. het bepalen dat het diploma en de cijferlijst slechts kunnen worden uitgereikt na een hernieuwd examen in door de directeur aan te wijzen onderdelen.  
Als het hernieuwd examen bedoeld in art. 3.2.d.betrekking heeft op één of meer onderdelen van het centraal examen, legt de kandidaat dat examen af in het volgende tijdvak van het centraal examen. Bij een digitaal examen op een flexibel tijdstip of een CSPE kan de directeur beslissen dat de kandidaat op een bepaald tijdstip een variant van hetzelfde examen kan maken.
3. Als de onregelmatigheid pas na afloop van het schoolexamen, de rekentoets of het centraal examen wordt ontdekt, kan de directeur eveneens bovenstaande maatregelen nemen.

4. Voordat hij een beslissing neemt, hoort de directeur de kandidaat. De kandidaat kan zich door een meerderjarige laten bijstaan.
5. Het besluit waarbij een in het eerste lid van dit artikel bedoelde maatregel wordt genomen, wordt schriftelijk aan de kandidaat en, als de kandidaat nog minderjarig is, aan de wettelijke vertegenwoordigers van de kandidaat meegedeeld en tegelijkertijd in afschrift toegezonden aan de Onderwijsinspectie.
6. De kandidaat kan tegen een beslissing van de directeur in beroep gaan bij de Commissie van Beroep, die door het bevoegd gezag is ingesteld.

#### **Art. 4 Commissie van Beroep**

1. Een kandidaat of zijn vertegenwoordiger(s) die in beroep wil gaan tegen een beslissing van de directeur, kan zich richten tot de Commissie van Beroep voor examenbeslissingen.
2. Het beroep moet binnen vijf werkdagen nadat de beslissing ter kennis van de kandidaat is gebracht, schriftelijk bij de Commissie van Beroep worden ingesteld. Het adres is: Commissie van Beroep van Stichting ZAAM, postbus 12426, 1100 AK Amsterdam. Wat betreft de procedure bij de Commissie van Beroep, geldt de regeling Beroep tegen Examenbeslissingen van Stichting ZAAM. Informatie hierover staat vermeld op de website. <http://zaam.nl/over-zaam/beleid-en-reglementen/reglementen/>
3. De Commissie van Beroep stelt een onderzoek in en beslist binnen twee weken, c.q. tien werkdagen, volgende op de datum van het beroep, tenzij de commissie deze termijn gemotiveerd heeft verlengd met ten hoogste twee weken.
4. De Commissie van Beroep deelt haar beslissing schriftelijk mee aan de kandidaat, en bij minderjarigheid aan de ouders, voogden of verzorgers van de kandidaat, aan de directeur en aan de Onderwijsinspectie.

#### **Art. 5 Examenreglement en Programma van toetsing en afsluiting**

1. Zoals in artikel 1 vermeld, bestaat het examenreglement van de scholen voor voortgezet onderwijs van stichting ZAAM uit twee delen:
  - a. Een algemeen deel, geldend voor alle scholen voor voortgezet onderwijs van de stichting ZAAM;
  - b. Een specifiek deel, alleen geldend voor de eigen school.
2. Het bevoegd gezag stelt het algemene deel van het examenreglement vast, als bedoeld in het eerste lid onder a.
3. De directeur is gemachtigd het examenreglement per school, als bedoeld in het eerste lid onder b, en het Programma van toetsing en afsluiting vast te stellen.
4. In het Programma van toetsing en afsluiting staat in elk geval vermeld:
  - a. welke onderdelen van het examenprogramma in het schoolexamen worden getoetst;
  - b. de inhoud van de onderdelen van het schoolexamen;
  - c. de wijze waarop het schoolexamen plaatsvindt;
  - d. de tijdvakken waarbinnen de toetsen van het schoolexamen beginnen, de herkansing daaronder mede begrepen;
  - e. de wijze van herkansing van het schoolexamen;
  - f. de regels voor de wijze waarop het cijfer voor het schoolexamen voor een kandidaat tot stand komt.
5. Het examenreglement, zowel het algemene als het schoolspecifieke deel, en het Programma van toetsing en afsluiting worden door de directeur jaarlijks voor 1 oktober toegezonden aan de Onderwijsinspectie en verstrekt aan de kandidaten.

### **HET CENTRAAL EXAMEN EN DE REKENTOETS**

#### **Art. 6 Algemene bepalingen**

1. Het centraal examen en de rekentoets worden afgenomen volgens de artikelen 36 t/m 46 van het Eindexamenbesluit VO. Daarin is ook opgenomen hoe de score en het eindcijfer van het centraal examen worden vastgesteld. Het Eindexamenbesluit VO staat op het internet en is op te vragen bij het examensecretariaat van de school.
2. Voor leerlingen in de basisberoepsgerichte leerweg die geen regulier centraal examen afleggen, maar zich kwalificeren op niveau 1 van het middelbaar beroepsonderwijs, geldt de Onderwijs- en Examenregeling van het middelbaar beroepsonderwijs of het convenant dat vmbo-school en mbo-opleiding ten aanzien van deze leerlingen hebben afgesloten. Dit convenant ligt ter inzage bij de directeur.

3. Diplomering van leerlingen in het experiment Vakmanschapsroute geschiedt volgens de richtlijnen van artikel 7 van het 'Besluit experiment doorlopende leerlijnen vmbo-mbo 2014-2022'.

#### **Art. 7 Tijdvakken en afneming centraal examen**

1. Het centraal examen kent een eerste, tweede en derde tijdvak.
2. Het eerste en tweede tijdvak worden afgenomen in het laatste leerjaar.
3. Het derde tijdvak wordt aansluitend aan het laatste leerjaar afgenomen door het College voor Toetsen en Examens.
4. Het College voor Toetsen en Examens kan vakken aanwijzen waarin -wegens het zeer geringe aantal kandidaten- het centraal examen in het tweede tijdvak wordt afgenomen door het College voor Toetsen en Examens.
5. Het College voor Toetsen en Examens kan bepalen dat een examen wordt afgenomen op een tijdstip dat is gelegen voor de aanvang van het eerste tijdvak.

#### **Art. 8 Centraal examen voorlaatste leerjaar**

1. In afwijking van artikel 7 tweede lid kan de directeur een leerling uit het voorlaatste leerjaar toelaten tot het centraal examen in één of meer vakken van het eindexamen. Dit mogen niet alle vakken zijn.
2. Als er sprake is van het gestelde zoals in het eerste lid van dit artikel, wordt het schoolexamen in dat vak of die vakken afgesloten voor aanvang van het eerste tijdvak in dat leerjaar.
3. Na vaststelling van het eindcijfer of de eindcijfers maakt de directeur deze schriftelijk aan iedere kandidaat bekend.

#### **Art. 9 De rekentoets**

1. De rekentoets wordt afgenomen in het voorlaatste en het laatste leerjaar.
2. De kandidaat heeft in het voorlaatste leerjaar de eerste mogelijkheid de toets af te leggen.

#### **Art. 10 Examenrooster**

1. Het examenrooster wordt door de directeur aan de kandidaten bekend gemaakt.
2. Uiterlijk drie werkdagen voor het begin van het centraal examen dienen de resultaten van de schoolexamens aan BRON te zijn gemeld. Bij flexibele digitale examinering geldt ook de termijn van drie dagen, maar dan gekoppeld aan het tijdstip van het flexibele examen.
3. Bij flexibele digitale examinering heeft elke leerling ten minste drie weken vóór het eerste tijdvak een individueel examenrooster ontvangen.

### **UITSLAG, HERKANSING EN DIPLOMERING**

#### **Art. 11 Eindcijfer eindexamen**

1. Het eindcijfer voor alle vakken van het eindexamen en de rekentoets wordt uitgedrukt in een geheel cijfer uit de reeks 1 tot en met 10.
2. De directeur bepaalt het eindcijfer voor een vak door het cijfer voor het schoolexamen en het cijfer voor het centraal examen op te tellen en door twee te delen. Als de uitkomst van deze berekening niet een geheel getal is, wordt dat getal afgerond volgens artikel 12 van dit examenreglement.
3. Als in een vak alleen een schoolexamen is gehouden, is het cijfer voor het schoolexamen tevens het eindcijfer. Als dit cijfer niet een geheel getal is, wordt dat getal afgerond volgens artikel 12 van dit examenreglement.
4. Het cijfer voor de rekentoets is tevens het eindcijfer.
5. Voor het berekenen van het combinatiecijfer (havo/vwo) worden de op de cijferlijst vermelde afgeronde cijfers (bestaande uit gehele getallen) gemiddeld. De afronding naar hele cijfers van de combinatievakken alsmede van het combinatiecijfer is volgens artikel 12.

#### **Art. 12 Afronden cijfers**

Als een rekenkundig gemiddelde moet worden berekend en de uitkomst van deze berekening niet een geheel getal is, wordt dat getal op de volgende wijze afgerond:

- als het eerste cijfer achter de komma een 4 of lager is, wordt er op een geheel cijfer naar beneden afgerond;
- als het eerste cijfer achter de komma een 5 of hoger is, wordt er op een geheel cijfer naar boven afgerond.

### **Art. 13 Vaststelling uitslag**

1. De directeur en de secretaris van het eindexamen stellen de uitslag vast met inachtneming van het bepaalde in de artikelen 47 tot en met 54 van het Eindexamenbesluit VO.
2. De uitslag luidt 'geslaagd voor het eindexamen' of 'afgewezen voor het eindexamen'.
3. In de uitslag kan het judicium 'cum laude' verstrekt worden conform het gestelde in artikel 52.a van het Eindexamenbesluit VO

### **Art. 14 Uitslag**

#### **vmbo**

#### **voor vmbo-scholen die in 2016 nog niet met de onderwijsvernieuwing gestart zijn geldt:**

1. De kandidaat die het eindexamen vmbo heeft afgelegd, is geslaagd als:
  - a. Het rekenkundig gemiddelde van zijn bij het centraal examen behaalde cijfers ten minste 5,5 is; en
  - b. het eindcijfer voor het vak Nederlandse taal minimaal een 5 is; en
  - c. hij de rekentoets heeft afgelegd ongeacht het daarvoor behaalde cijfer; en
  - d. hij voldoet aan een van de volgende criteria:
    - hij voor één van zijn vakken als eindcijfer 5 of meer heeft behaald en voor de overige vakken eindcijfer 6 of meer; of,
    - hij voor één van zijn vakken als eindcijfer 4 heeft behaald en voor de overige vakken als eindcijfer 6 of meer waarvan ten minste één 7 of meer; of,
    - hij voor twee van zijn vakken als eindcijfer 5 heeft behaald en voor de overige vakken als eindcijfer 6 of meer waarvan ten minste één 7 of meer heeft behaald; en
  - e. hij voor de vakken lichamelijke opvoeding en het kunstvak uit het gemeenschappelijk deel de kwalificatie 'voldoende' of 'goed' heeft behaald;
  - f. én als het een eindexamen gemengde of theoretische leerweg betreft: hij voor het sectorwerkstuk de kwalificatie 'voldoende' of 'goed' heeft behaald; en
2. Voor de toepassing van het eerste lid onder d wordt het eindcijfer van het afdelingsvak of intrasectorale of intersectorale programma in de basisberoepsgerichte en de kaderberoepsgerichte leerweg meegerekend als twee eindcijfers.
3. In afwijking van het eerste lid, is de kandidaat, die eindexamen vmbo ter afsluiting van een leerwerktraject—als bedoeld in artikel 10 b1 van de Wet op het VO- heeft afgelegd, geslaagd, indien hij voor het beroepsgerichte programma ten minste het eindcijfer 6, én voor het vak Nederlandse taal ten minste het eindcijfer 6 heeft behaald, én hij de rekentoets heeft afgelegd ongeacht het behaalde cijfer. Als de vakken waarin examen is afgelegd, tezamen een eindexamen vormen van de basisberoepsgerichte leerweg is het eerste lid van overeenkomstige toepassing.

#### **voor vmbo-scholen die in 2016 vanaf leerjaar 3 met de onderwijsvernieuwing gestart zijn geldt:**

1. De kandidaat die het eindexamen vmbo heeft afgelegd, is geslaagd als:
  - a. Het rekenkundig gemiddelde van zijn bij het centraal examen behaalde cijfers ten minste 5,5 is; en
  - b. het eindcijfer voor het vak Nederlandse taal minimaal een 5 is; en
  - c. hij de rekentoets heeft afgelegd ongeacht het daarvoor behaalde cijfer; en
  - d. hij voldoet aan een van de volgende criteria:
    - hij voor één van zijn vakken als eindcijfer 5 of meer heeft behaald en voor de overige vakken eindcijfer 6 of meer; of,
    - hij voor één van zijn vakken als eindcijfer 4 heeft behaald en voor de overige vakken als eindcijfer 6 of meer waarvan ten minste één 7 of meer; of,
    - hij voor twee van zijn vakken als eindcijfer 5 heeft behaald en voor de overige vakken als eindcijfer 6 of meer waarvan ten minste één 7 of meer heeft behaald; en
  - e. hij voor de vakken lichamelijke opvoeding én het kunstvak uit het gemeenschappelijk deel de kwalificatie 'voldoende' of 'goed' heeft behaald en;
  - f. als het een eindexamen gemengde of theoretische leerweg betreft: hij voor het profielwerkstuk de kwalificatie 'voldoende' of 'goed' heeft behaald.
2. Het beroepsgericht programma in de basis- en kaderberoepsgerichte leerweg bestaat uit het profielvak en vier beroepsgerichte keuzevakken. Het eindcijfer voor het profielvak en het combinatiecijfer voor de vier beroepsgerichte keuzevakken worden apart vermeld op de

cijferlijst en tellen elk één keer mee voor de toepassing van het eerste lid onder d. Vanwege de geringe omvang van het profielvak en het lager aantal verplichte keuzevakken wordt bij de gemengde leerweg één cijfer vermeld voor het beroepsgerichte programma, dat voor de helft bestaat uit het eindcijfer van het profielvak en voor de helft uit het combinatiecijfer voor de keuzevakken. Dit cijfer telt één keer mee voor de toepassing van het eerste lid onder d.

Elk beroepsgericht programma bevat het onderdeel loopbaanoriëntatie en -begeleiding (LOB): ten aanzien hiervan geldt dat de leerling een loopbaandossier moet hebben opgebouwd. De eisen hiervoor staan in het PTA.

3. In afwijking van het eerste lid, is de kandidaat, die eindexamen vmbo ter afsluiting van een leerwerktraject – als bedoeld in artikel 10 b1 van de Wet op het VO- heeft afgelegd, geslaagd indien hij voor het profielvak ten minste het eindcijfer 6, én voor het vak Nederlandse taal ten minste het eindcijfer 6 heeft behaald, én hij de rekentoets heeft afgelegd ongeacht het behaalde cijfer. Als de vakken waarin examen is afgelegd, tezamen een eindexamen vormen van de basisberoepsgerichte leerweg is het eerste lid van overeenkomstige toepassing.

### **vwo/havo**

1. De kandidaat die eindexamen vwo of havo heeft afgelegd, is geslaagd als:
  - a. het rekenkundig gemiddelde van zijn bij het centraal examen behaalde cijfers ten minste 5,5 is; en
  - b. Voor de kandidaat die het examen vwo aflegt geldt dat hij voor één van de vakken Nederlandse taal en literatuur, Engelse taal en literatuur en, voor zover van toepassing wiskunde A, wiskunde B of wiskunde C, én de rekentoets als eindcijfer 5 of meer heeft behaald en hij het andere vak dan wel vakken, genoemd in dit subonderdeel als eindcijfer 6 of meer heeft behaald;  
Voor de kandidaat die het examen havo aflegt geldt dat hij voor één van de vakken Nederlandse taal en literatuur, Engelse taal en literatuur en voor zover van toepassing wiskunde A, of wiskunde B als eindcijfer 5 of meer heeft behaald en hij het andere vak dan wel vakken, genoemd in dit subonderdeel als eindcijfer 6 of meer heeft behaald.  
Voor de kandidaat die examen havo aflegt dient de rekentoets te zijn afgelegd, ongeacht het behaalde cijfer.
  - c. Voor de kandidaat die eindexamen havo of vwo aflegt, geldt – onverminderd het gestelde in onderdeel b – dat hij:
    - voor één van zijn vakken als eindcijfer 5 of meer en voor de overige vakken, als eindcijfer 6 of meer heeft behaald; of
    - voor één van zijn vakken als eindcijfer 4 en voor de overige vakken als eindcijfer 6 of meer heeft behaald, en het gemiddelde van de eindcijfers ten minste 6,0 bedraagt; of
    - voor twee van zijn vakken als eindcijfer 5 heeft behaald en voor de overige vakken als eindcijfer 6 of meer heeft behaald, en het gemiddelde van de eindcijfers ten minste 6,0 bedraagt; of
    - voor één van de vakken als eindcijfer 4 en voor één van deze vakken als eindcijfer 5 heeft behaald en voor de overige vakken als eindcijfer 6 of meer heeft behaald, en het gemiddelde van de eindcijfers ten minste 6,0 bedraagt; en
    - geen van de eindcijfers, alsmede de onderdelen van het combinatiecijfer genoemd in het derde lid, lager is dan 4;
    - N.B.: voor deze compensatieregeling telt het cijfer voor de rekentoets *niet* mee; dat wil zeggen dat dit cijfer noch gecompenseerd kan worden, noch ter compensatie gebuikt kan worden;
2. Tevens dienen de vakken lichamelijke opvoeding en indien van toepassing culturele en kunstzinnige vorming van het gemeenschappelijk deel van elk profiel beoordeeld te zijn als 'voldoende' of 'goed';
3. Het combinatiecijfer is het rekenkundig gemiddelde van de eindcijfers voor maatschappijleer en het profielwerkstuk. Per school wordt bepaald of en zo ja welke extra vakken als onderdeel van dit combinatiecijfer nog meer gelden. Dit wordt vastgelegd in het schoolspecifieke deel van het examenreglement. De afzonderlijke onderdelen die het combinatiecijfer vormen, worden eerst afgerond volgens artikel 12. Aansluitend wordt het combinatiecijfer afgerond volgens artikel 12.

### **Art. 15 Judicium Cum laude**

Een kandidaat is geslaagd voor het eindexamen vwo met toekenning van het judicium cum laude indien zijn examen voldoet aan de volgende voorschriften:



- a. ten minste het gemiddelde eindcijfer 8,0, berekend op basis van de eindcijfers voor:
  1. de rekentoets, de vakken in het gemeenschappelijke deel van het profiel, het eindcijfer van het combinatiecijfer en de vakken van het profieldeel, en
  2. het vak uit het vrije deel waarvoor het hoogste eindcijfer is vastgesteld, en
- b. ten minste het eindcijfer 7 voor de rekentoets en alle vakken waarin het centraal examen is afgelegd.

Een kandidaat is geslaagd voor het eindexamen *havo* met toekenning van het *judicium cum laude* indien zijn examen voldoet aan de volgende voorschriften:

- a. ten minste het gemiddelde eindcijfer 8,0, berekend op basis van de eindcijfers voor:
  1. de vakken in het gemeenschappelijke deel van het profiel, het eindcijfer van het combinatiecijfer en de vakken van het profieldeel, en
  2. het vak uit het vrije deel waarvoor het hoogste eindcijfer is vastgesteld, en
- b. ten minste het eindcijfer 6 of ten minste de kwalificatie «voldoende» voor vakken waarin het centraal examen is afgelegd.

Een kandidaat is geslaagd voor het eindexamen *vmbo theoretische leerweg of gemengde leerweg* met toekenning van het *judicium cum laude* indien zijn examen voldoet aan de volgende voorschriften:

- a. ten minste het gemiddelde eindcijfer 8,0, berekend op basis van de eindcijfers voor:
  1. De vakken Nederlandse taal, Engelse taal en maatschappijleer, en de vakken van het sector/profieldeel, en
  2. het vak uit het vrije deel waarvoor het hoogste eindcijfer is vastgesteld, en
- b. ten minste het eindcijfer 6 of ten minste de kwalificatie «voldoende» voor de rekentoets, het sectorwerkstuk, het kunstvak en lichamelijke opvoering heeft behaald.

Een kandidaat is geslaagd voor het eindexamen *vmbo basisberoepsgerichte leerweg of kaderberoepsgerichte leerweg* met toekenning van het *judicium cum laude* indien zijn examen voldoet aan de volgende voorschriften:

- a. ten minste het gemiddelde eindcijfer 8,0, berekend op basis van:
  1. de eindcijfers voor de twee algemene vakken uit het sectordeel, en
  2. twee maal het eindcijfer voor het afdelingsvak, intrasectorale programma of intersectorale programma uit het vrije deel, en
- b. ten minste het eindcijfer 6 of ten minste de kwalificatie «voldoende» voor de rekentoets, het sectorwerkstuk, het kunstvak en lichamelijke opvoering heeft behaald.

#### **Art. 16 Algemeen**

1. De kandidaat, die eindexamen heeft afgelegd en die niet voldoet aan de voorwaarden, is afgewezen, behoudens de mogelijkheid tot herkansing.
2. Zodra de eindcijfers en de uitslag is vastgesteld, maakt de directeur deze schriftelijk aan iedere kandidaat bekend, onder mededeling van de mogelijkheid tot herkansing conform artikel 18 en 19 van dit reglement.
3. Als er geen gebruik van het recht op herkansing gemaakt wordt, is de uitslag definitief.

#### **Art. 17 Extra vak**

1. Heeft een kandidaat in meer dan het voorgeschreven minimum aantal vakken aan het examen deelgenomen en is afgewezen dan wordt nagegaan of door weglating van één of meer vakken een lijst kan worden samengesteld die aan de voorschriften ten aanzien van de samenstelling van het vakkenpakket voldoet en waarmee de kandidaat voldoet aan de eisen om te slagen. In dat geval wordt vastgesteld dat de kandidaat geslaagd is. Indien daarbij meerdere keuzemogelijkheden zijn, doet de directeur aan de kandidaat een voorstel en maakt de kandidaat een keuze. Indien de kandidaat niet binnen 4 dagen op het voorstel heeft gereageerd, wordt het voorstel van de directeur bindend.

#### **Art. 18 Herkansing centraal examen**

1. Elke kandidaat heeft het recht op deelname aan de herkansing voor ten hoogste één vak. Voorwaarde is wel dat de kandidaat in het betreffende vak en programma het schoolexamen heeft afgesloten.
2. Elke kandidaat in de basis- of kaderberoepsgerichte leerweg in het vmbo heeft daarnaast het recht op herkansing van het praktisch gedeelte van het centraal examen in een beroepsgericht programma. De herkansing van het praktisch gedeelte van het centraal examen bestaat uit het opnieuw afleggen van deze toets of van een of meer onderdelen

- daarvan.
3. Herkansing vindt plaats in het tweede tijdvak, of in het derde tijdvak voor die kandidaten die in het tweede tijdvak nog voor het eerst delen van het examen afleggen. Wie in het derde tijdvak nog voor het eerst delen van het examen aflegt, komt niet in aanmerking voor herkansing.
  4. Indien de herkansing plaatsvindt, geldt het hoogste van beide behaalde cijfers als definitief cijfer voor het centraal schriftelijk examen.
  5. Bij herkansing van onderdelen van het praktische deel van het CSPE geldt de score van de herkansing en niet de hoogste score. Van de onderdelen die niet worden herkanst, blijft de score staan. Vervolgens telt het hoogste van de twee totaalscores (cijfer eerste afname en cijfer herkansing) mee als definitief cijfer voor het centraal examen.
  6. Aanmelding voor een herkansing voor het tweede tijdvak, met vermelding van het vak, waarin herkanst wordt, moet schriftelijk worden ingediend bij de directeur vóór een door de directeur te bepalen tijdstip.
  7. Na afloop van de herkansing in het laatste leerjaar wordt de uitslag definitief vastgesteld en wordt deze schriftelijk aan de kandidaat bekendgemaakt.
  8. Na afloop van een herkansing in het voorlaatste leerjaar wordt het eindcijfer schriftelijk aan de kandidaat bekend gemaakt.

#### **Art. 19 Aantal toetsmogelijkheden rekentoets**

1. De kandidaat wordt viermaal in de gelegenheid gesteld de rekentoets af te leggen. Het CvTE bepaalt de perioden waarin de rekentoets wordt afgenomen
2. Aanmelding voor een tweede, derde of vierde gelegenheid van de rekentoets, moet schriftelijk worden ingediend bij de directeur vóór een door de directeur te bepalen tijdstip.
3. Een kandidaat kan er voor kiezen om de rekentoets bij een tweede, derde of vierde gelegenheid op een hoger niveau af te leggen.
4. Het hoogst behaalde cijfer geldt als eindcijfer van de rekentoets.
5. Als een kandidaat gebruik heeft gemaakt van de mogelijkheid volgens het derde lid, bepaalt de directeur in overleg met de kandidaat welk voor de rekentoets behaalde cijfer geldt als eindcijfer.
6. Artikel 18, zevende en achtste lid, is van overeenkomstige toepassing.

#### **Art. 20 Diploma en cijferlijst**

1. a. De directeur reikt aan elke kandidaat, die eindexamen heeft afgelegd, een cijferlijst uit met daarop de vakken, cijfers en andere beoordelingen van het schoolexamen en centraal examen voor zover de resultaten van belang zijn voor de uitslag. Tevens staat op deze cijferlijst het resultaat van de rekentoets.  
b. In afwijking van artikel 20.1.a geldt voor het vmbo-basisberoepsgerichte leerweg dat het behaalde cijfer van de rekentoets niet op de cijferlijst, maar op een bijlage bij de cijferlijst vermeld wordt .
2. De directeur reikt aan elke geslaagde kandidaat een diploma uit, waarop het profiel, of de sector en de leerweg is vermeld, die bij de bepaling van de uitslag is betrokken.
3. Als een kandidaat in meer dan het voorgeschreven minimum aantal vakken examen heeft afgelegd, worden de eindcijfers van de vakken die niet bij de bepaling van de uitslag zijn betrokken vermeld op de cijferlijst, tenzij de kandidaat daartegen bezwaar heeft.
4. De directeur en de secretaris van het eindexamen, tekenen de diploma's en de cijferlijsten.
5. Voor eindexamens, afgelegd in het voorlaatste schooljaar, verstrekt de directeur de kandidaat een voorlopige cijferlijst.

#### **Art. 21 Certificaten en getuigschriften**

1. Als een kandidaat is afgewezen voor het eindexamen vmbo en de school verlaat, ontvangt hij een certificaat met daarop de vakken, waarvoor hij bij het laatst afgelegde examen in de school een voldoende heeft behaald.

#### **Art. 22 Duplicaten**

Duplicaten van diploma's, certificaten, getuigschriften en cijferlijsten worden niet uitgereikt.

### **OVERIGE BEPALINGEN**

#### **Art. 23 Faciliteiten**

1. De directeur kan aan kandidaten faciliteiten verlenen bij het afleggen van het schoolexamen en het centraal examen.
2. Faciliteiten voor kandidaten met enige handicap worden vastgesteld overeenkomstig de aard en zwaarte van de handicap. Zie hiervoor de brochure 'kandidaten met een beperking centrale toets VO en rekentoets VO' van het College voor Toetsen en Examens.
3. De kandidaat dient een verzoek in om faciliteiten uiterlijk op 1 oktober van het schooljaar voorafgaand aan het schooljaar waarin het examen wordt afgelegd.
4. Tenzij sprake is van een objectief waarneembare lichamelijke handicap, geldt ten aanzien van de in het eerste lid bedoelde faciliteiten: De directeur beoordeelt op basis van de deskundigenverklaring die door een ter zake kundige psycholoog of orthopedagoog is opgesteld, welke verzoeken, zoals bedoeld in het derde lid, worden gehonoreerd en welke faciliteiten worden geboden. Hij doet hiervan zo spoedig mogelijk mededeling aan de Onderwijsinspectie.
5. De faciliteit voor kandidaten voor wie Nederlands niet de moedertaal is, bestaat uit tijdverlenging bij het centraal examen (maximaal 30 minuten), bij die toetsen waarbij beheersing van de Nederlandse taal een belangrijke rol speelt.
6. Voorwaarde voor toekenning van deze toepassing is, dat de kandidaat met inbegrip van het schooljaar waarin hij eindexamen aflegt, ten hoogste zes jaren onderwijs in Nederland heeft gevolgd en voor wie het Nederlands niet de moedertaal is.
7. Voor leerlingen met ernstige rekenproblemen is er een rekentoets ER.
8. De directeur verleent, voorafgaand aan de eerste gelegenheid, toestemming voor het afleggen van de rekentoets ER en informeert de kandidaat over de consequenties voor doorstroom naar het vervolgonderwijs of voor de arbeidsmarkt.

#### **Art. 24 Bewaren examenwerk en examenresultaten**

1. Het werk van het centraal examen van de kandidaten en de lijst met gegevens van alle kandidaten, worden gedurende ten minste zes maanden na de vaststelling van de uitslag bewaard door de directeur, ter inzage voor belanghebbenden.
2. Een door de directeur en de secretaris van het eindexamen ondertekend exemplaar van de lijst, zoals bedoeld in het vorige artikel, wordt gedurende ten minste zes maanden na de vaststelling van de uitslag in het archief van de school bewaard.
3. De directeur draagt er zorg voor dat een volledig stel van de bij de centrale examens gebruikte opgaven gedurende ten minste zes maanden na de vaststelling van de uitslag bewaard blijft in het archief van de school.
4. Digitale examens worden gemaakt op de CITO-server. De behaalde punten worden automatisch gearchiveerd. Het proces-verbaal van het digitaal examen wordt ten minste zes maanden bewaard op de school.
5. Examenresultaten worden blijvend bewaard.

#### **Art. 25 Inzage van centrale examens**

1. Alleen de directeur geeft toestemming tot inzage in het centraal examenwerk.
2. De directeur draagt er zorg voor dat inzage onder toezicht plaatsvindt.
3. Inzage van digitaal gemaakt (gesloten) werk kan uitsluitend vanaf beeldscherm.
4. Tijdens inzage van digitaal gemaakt werk mogen geen aantekeningen worden gemaakt.
5. Bij inzage vindt geen discussie plaats over het toegekende aantal punten.

#### **Art. 26 Spreiding examen**

1. De directeur kan, de Onderwijsinspectie gehoord, toestaan dat ten aanzien van een kandidaat die in het laatste leerjaar langdurig ziek is, en ten aanzien van een kandidaat die lange tijd ten gevolge van een bijzondere, van de wil van de kandidaat onafhankelijke omstandigheid niet in staat is geweest het onderwijs in al zijn eindexamenvakken gedurende het laatste leerjaar te volgen, het eindexamen gespreid over twee schooljaren wordt afgenomen.
2. De regeling, vermeld in artikel 59 van het Eindexamenbesluit VO, is hierbij van toepassing.

**Art. 27 Zij-instroom**

Voor de kandidaat die tot het voorlaatste of laatste leerjaar wordt toegelaten, nadat voorafgaand reeds toetsen zijn gehouden die deel uitmaken van het examen, stelt de directeur een regeling vast, in overleg met de betrokken examiner(en) en de kandidaat.

**Art. 28 Onvoorziene gevallen**

In gevallen waarin het examenreglement (zowel het algemene als het school specifieke deel) en het Programma van Toetsing en Afsluiting van de school niet voorzien, beslist de directeur.